

## KOMPONENT 8: ZVÝŠENIE VÝKONNOSTI SLOVENSKÝCH VYSOKÝCH ŠKÔL

Základným cieľom tohto komponentu slovenského plánu na podporu obnovy a odolnosti je zvýšiť kvalitu výkonnosti slovenských vysokých škôl (VŠ). Zavedie sa nový spôsob financovania profesijných bakalárskych programov a krátkych terciárnych programov, aby študijné programy lepšie zodpovedali potrebám trhu práce s cieľom zlepšiť kvalitu vedy sa zavedie systematické hodnotenie výkonnosti, ktoré podporí nový akreditačný systém. Tento komponent podporí reformu riadenia univerzít posilnením kompetencií rektora a správnej rady, ako aj zavedením schém zameraných na podnecovanie koncentrácie vysokých škôl s cieľom znížiť administratívne náklady a vyvolať pozitívny presah šírenia vedomostí medzi subjektmi.

Tento komponent zahŕňa dve reformy a jednu investíciu.

Očakáva sa, že žiadne opatrenie v tejto zložke výrazne nenaruší environmentálne ciele v zmysle článku 17 nariadenia (EÚ) 2020/852, pričom sa zohľadní opis opatrení a zmierňujúcich krokov stanovených v pláne obnovy a odolnosti v súlade s technickým usmernením týkajúcim sa uplatňovania zásady „výrazne nenarušiť“ (2021/C58/01).

Tento komponent prispeje k plneniu odporúčania adresovaného Slovensku v posledných dvoch rokoch o potrebe *zlepšiť kvalitu a inkluzívnosť vzdelávania na všetkých úrovniach a posilniť zručnosti* (odporúčanie 2/2019), ako aj *zabezpečiť rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu* (odporúčanie 2/2020)

Je pevne prepojený na iné komponenty, a to najmä na tie, ktoré sa vzťahujú na výskum a inováciu (komponenty 9 a 17), rekvalifikáciu a uspokojenie potrieb trhu práce (komponent 10).

### **A.1. Opis reforiem a investícií v rámci nenávratnej finančnej podpory**

**Reforma 1: Zmena financovania vysokých škôl zavedením výkonnostných zmlúv** Zavedie sa nový nástroj – výkonnostné zmluvy, ktoré podporia profiláciu a diverzifikáciu vysokých škôl na základe ich špecifických silných stránok a potenciálu rozvoja. Výkonnostné zmluvy bude uzatvárať Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR) s verejnými vysokými školami. Na základe dohody s vysokými školami sa stanovia ciele, ktoré budú monitorované s využitím U-Multirank prístupu (jednotná metodika výkonnosti) a budú vychádzať z dlhodobého zámeru v oblasti vysokých škôl a potrieb krajiny.

Očakáva sa, že implementácia reformy začne do 31. decembra 2022 a dokončí sa do 31. decembra 2023.

**Reforma 2: Zavedenie systému periodického hodnotenia vedeckého výkonu** Cieľom reformy je zaviesť systém periodického hodnotenia vedeckého výkonu vysokých škôl. MŠVVaŠ SR pripraví v spolupráci so zainteresovanými subjektmi metodiku hodnotenia vedeckého výkonu a legislatívne ju ukotví. Organizáciu hodnotenia zabezpečí MŠVVaŠ SR priamo alebo prostredníctvom autonómnej inštitúcie tak, aby bolo hodnotenie založené na princípoch nezávislosti a transparentnosti. Hodnotiaci panel bude pozostávať z domácich a zahraničných excelentných výskumníkov. Hodnotenie bude vychádzať z kvalitných systémov hodnotení zo zahraničia, pričom hlavnou inšpiráciou bude britský systém excelentnosti v oblasti výskumu REF (Research Excellence Framework) a bude využívať špecifické parametrické nastavenia adaptované na situáciu slovenských inštitúcií pre posúdenie kvality výstupu v rámci odboru.

Implementácia reformy sa dokončí do 31. decembra 2022.

**Reforma 3: Nový prístup k akreditácii vysokoškolského vzdelávania** Cieľom reformy je zaviesť nové štandardy a kritéria akreditácie študijných programov, ktoré sprísnia podmienky pre garantovanie a poskytovanie študijných programov, zvýšia ich kvalitu a zavedú dlhodobé procesy

monitorovania ich kvality. Prostredníctvom nového systému sa bude vyžadovať, aby vysoká škola do prípravy, monitorovania a úpravy študijných programov zapájala študentov a externé zainteresované strany (najmä zamestnávateľov) a zároveň aby vysoké školy dôsledne monitorovali priebeh štúdia a potreby študentov, uplatnenie absolventov, ako aj celkovú spokojnosť študentov. Externý dohľad nad implementáciou týchto pravidiel bude mať Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo (SAAVŠ). SAAVŠ bude pri posudzovaní vysokých škôl štandardne využívať zahraničných expertov a expertov z praxe. Očakáva sa, že najmenej 90 % vysokých škôl požiadajú o preverenie súladu vnútorných systémov kvality a študijných programov s akreditačnými štandardami.

Implementácia reformy sa dokončí do 31. decembra 2022.

**Reforma 4: Reforma riadenia vysokých škôl** Prostredníctvom novely zákona o vysokých školách reforma zvýši kompetencie rektora a správnej rady, aby lepšie reflektovali zodpovednosť a umožnili väčšiu flexibilitu dovnútra vysokej školy. Reforma taktiež odstráni obmedzenia pre obsadzovanie funkčných miest docentov a profesorov (súčasná požiadavka na dodatočné habilitačné či inauguračné konanie a tituly docent a profesor), čím sa podporí otvorenosť akademického prostredia tak záujemcom z profesijného prostredia, ako aj záujemcom zo zahraničia. Obsadzovanie riadiacich pozícií na vysokej škole (rektor, dekan fakulty) sa sprofesionalizuje a bude sa realizovať formou otvorených výberových konaní, resp. verejných vypočutí. Okrem toho sa otvorených výberových konaní na funkčné miesta bude môcť zúčastniť aj odborná verejnosť. Zo zákona o vysokých školách sa vypustí podmienka, aby zamestnanci na funkčných miestach profesora a docenta museli mať vedecko-pedagogický titul.

Implementácia reformy sa dokončí do piatok 31. decembra 2021.

**Reforma 5: Koncentrácia excelentných vzdelávacích a výskumných kapacít** Cieľom reformy je podpora spájania vysokých škôl do väčších celkov. Na Slovensku pôsobí viac ako 30 vysokých škôl, ktoré majú rozdrobené výskumné kapacity a nedostatočne spolupracujú s podnikateľským sektorom. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR) schválí cestovnú mapu spájania pre dva veľké celky vysokých škôl a následne pre ďalší celok vysokých škôl.

Očakáva sa, že implementácia reformy začne do 31. decembra 2021 a dokončí sa do 30. júna 2026.

#### **Investícia 1: Investičná podpora pri strategickom rozvoji vysokých škôl**

Investície pôjdu predovšetkým na reformu 5, ktorá sa zameriava na koncentrácie potenciálu excelentnosti vysokých škôl. Investičný tok bude nasmerovaný cez dve rôzne schémy. Z tej prvej sa podporia projekty rozvoja výskumnej, vzdelávacej a ubytovacej infraštruktúry s vysokou pridanou hodnotou pre excelentný výskum, ako je: modernizácia existujúcich priestorov alebo nové priestory pre koncentráciu excelentného výskumu a doktorandského štúdia vrátane zahraničných výskumníkov, modernizácia existujúcich priestorov alebo nové priestory pre praktickú výučbu v profesijných bakalárskych študijných programov, odstránenie bariér a digitalizácia. Z druhej schémy sa podporí riadenie projektov na základe schválenej cestovnej mapy. Investičný rozsah sa stanoví v pláne viazanom na postup spájania celkov vysokých škôl.

Implementácia investície sa dokončí do 30. júna 2026.

## A.2. Míľníky, ciele, ukazovatele a harmonogram monitorovania a realizácie pre nenávratnú finančnú podporu

| Poradové číslo | Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)  | Míľník/cieľ | Názov  | Kvalitatívne ukazovatele (pre míľníky)  | Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele) |                      |                 | Orientačný harmonogram splnenia |      | Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľníkov a cieľov   |
|----------------|---|-------------|--|---|---------------------------------------|----------------------|-----------------|---------------------------------|------|--|
|                |   |             |  |   | Merná jednotka                        | Východisková hodnota | Cieľová hodnota | Štvrťrok                        | Rok  |  |
| 1              | 8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Reforma 1: Zmena financovania vysokých škôl vrátane zavedenia výkonnostných zmlúv | Míľník      | Zavedenie výkonnostných zmlúv  | Uzavretie všeobecnej dohody medzi Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR) a vysokými školami. |                                       |                      |                 | 4. štvrťrok                     | 2022 | Výkonnostné zmluvy podporia profilácie a diverzifikácie vysokých škôl na základe ich silných stránok, potenciálu rozvoja, znižovaniu počtu študijných programov, ako aj koncentráciu zdrojov. Cieľom je okrem iného zvýšiť podiel profesijne orientovaných bakalárskych programov vysokých škôl do 4. štvrťroka 2024 zo 4 % na 10 %. |
| 2              | 8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Reforma 1: Zmena financovania vysokých škôl                                       | Cieľ        | Výkonnostné zmluvy podpísané s verejnými vysokými školami (v percentách) | neuplatňuje sa  | %                                     | 0                    | 90              | 4. štvrťrok                     | 2023 | Podpísané výkonnostné zmluvy s najmenej 90 % verejných vysokých škôl   |

|   |   |        |   |   |       |   |    |             |      |   |
|---|---|--------|---|---|-------|---|----|-------------|------|---|
|   | vrátane zavedenia výkonnostných zmlúv   |        |   |   |       |   |    |             |      |   |
| 3 | 8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Reforma 2: Zavedenie systému periodického hodnotenia vedeckého výkonu | Míľnik | Definícia systému periodického hodnotenia vedeckého výkonu zavedená do zákona č. 172/2005 Z. z. | Nadobudnutie účinnosti zákona č. 172/2005 Z. z. so zavedenou definíciou systému periodického hodnotenia vedeckého výkonu a metodiky hodnotenia vedeckého výkonu |       |   |    | 1. štvrťrok | 2022 | <p>Vytvorí sa systém periodického hodnotenia vedeckého výkonu vysokých škôl realizovaný za účasti medzinárodných hodnotiteľov, ktorý zaručí diverzifikáciu vysokých škôl vzhľadom ku kvalite ich vedeckého výkonu v jednotlivých odboroch a identifikáciu excelentných výskumných tímov na jednotlivých vysokých školách.</p> <p>Hodnotenie tak bude jednotné pre všetky vysoké školy aj iné výskumné inštitúcie (SAV, iné nepodnikateľské a súkromné výskumné inštitúcie).</p> |
| 4 | 8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Reforma 2: Zavedenie systému periodického hodnotenia vedeckého výkonu | Cieľ   | Počet vykonaných hodnotení  |   | Počet | 0 | 20 | 4. štvrťrok | 2022 | Cieľ sa týka všetkých verejných vysokých škôl.  |

|   |   |        |   |  |   |   |    |             |      |   |
|---|---|--------|---|--|---|---|----|-------------|------|---|
| 5 | 8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Reforma 3: Nový prístup k akreditácii vysokoškolského vzdelávania | Cieľ   | Percentuálny podiel vysokých škôl, ktoré požiadali o preverenie súladu vnútorných systémov kvality a študijných programov so štandardami. |  | % | 0 | 90 | 4. štvrťrok | 2022 | <p>Najmenej 90 % vysokých škôl požiadalo o preverenie súladu ich vnútorných systémov kvality a študijných programov s novými akreditačnými štandardami.</p> <p>Nové akreditačné štandardy sprísnia normy a podmienky pre garantovanie a poskytovanie študijných programov. Na akreditáciu sú potrební piati akademici s kvalitnými vedeckými výstupmi, ako aj implementácia systému kvality vzdelávania orientovaného na študenta.</p> <p>Do posudzovania splnenia akreditačných štandardov pre kvalitu vzdelávania budú bežne zapájaní aj zahraniční posudzovatelia. Prísnejšie pravidlá povedú k redukcii počtu študijných programov, k väčšej diverzifikácii a profilácii a vyššej orientácii na študenta, keďže vysoké školy sa budú sústreďovať na programy, kde by mohli poskytnúť najvyššiu kvalitu vzdelávania.</p> |
| 6 | 8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Reforma 4: Reforma riadenia vysokých škôl                         | Míľnik | Reforma systému riadenia vysokých škôl  | Nadobudnutie účinnosti novely zákona č. 131/2002 o vysokých školách, |   |   |    | 4. štvrťrok | 2021 | <p>Novela zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách zreformuje systém riadenia vysokých škôl. Novela zákona o vysokých školách posilní kompetencie rektora a správnej rady, ktorej zloženie sa zreformuje, zmení sa spôsob voľby rektora, otvorí sa mechanizmus funkčných miest a zjednodušia sa požiadavky na vnútorné usporiadanie akademickej samosprávy, pričom bude zabezpečená autonómia škôl a sloboda vedeckého bádania.</p>  |

|   |  |        |   |  |  |  |  |             |      |   |
|---|--|--------|---|--|--|--|--|-------------|------|---|
|   |  |        |   |  |  |  |  |             |      | Posilnené kompetencie správnej rady sa zamerajú na strategické riadenie vysokých škôl, pričom účasť zástupcov štátu sa obmedzí tak, aby nad správnu radou nemohli získať kontrolu ústredné orgány štátnej správy. Akademická sloboda ostane nedotknutá.   |
| 7 | 8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Reforma 5: Koncentrácia excelentných vzdelávacích a výskumných kapacít | Míľnik | Začiatok spájania vysokých škôl do väčších celkov | Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR) schváli cestovnú mapu spájania pre aspoň dva celky vysokých škôl. |  |  |  | 4. štvrťrok | 2021 | Schválená cestovná mapa spájania aspoň pre dva celky vysokých škôl. Cestovná mapa rozpracuje časový plán a jednotlivé kroky vedúce k spájaniu vysokých škôl. Samotný proces spájania bude podporený investíciami z nástroja fondu obnovy, ako aj výkonnosťnými zmluvami kvôli priamym transakčným nákladom (zjednotenie informačných systémov atď.), aj kvôli vybudovaniu nových infraštruktúrnych kapacít (napr. pri odstraňovaní duplicit a zjednocovaní príslušných pracovísk nebude možné iba jednoducho premiestniť pracoviská a bude potrebné vybudovať nové kapacity). |
| 8 | 8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Reforma 5: Koncentrácia excelentných vzdelávacích a výskumných         | Míľnik | Dokončenie procesu spájania výskumných celkov.    | Zavŕšený formálny proces spojenia aspoň pre 2 celky vysokých škôl. [COM: Poskytne SK   |  |  |  | 2. štvrťrok | 2026 | Zavŕšený formálny proces spojenia aspoň pre dva celky vysokých škôl potvrdený novým štatútom spojených vysokých škôl  |

|   |  |        |   |                                    |  |  |  |             |      |   |
|---|--|--------|---|------------------------------------|--|--|--|-------------|------|---|
|   | kapacít  |        |   |                                    |  |  |  |             |      |   |
| 9 | 8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Investícia 1: podpora pri strategickom rozvoji vysokých škôl | Míľnik | Uzavreté aspoň dve výzvy na podporu strategického rozvoja vysokých škôl | Zadanie zákaziek na základe výziev |  |  |  | 3. štvrťrok | 2022 | <p>Prostredníctvom dvoch výziev na podporu strategického rozvoja vysokých škôl opísaného v reforme 5 sa vytvorí:</p> <p>a) dotačný podprogram rozvoja vysokých škôl, v rámci ktorého sa podporia projekty rozvoja výskumnej, vzdelávacej a ubytovacej infraštruktúry s vysokou pridanou hodnotou pre excelentný výskum a internacionalizáciu: napríklad modernizácia existujúcich priestorov alebo nové priestory pre koncentráciu excelentného výskumu a doktorandského štúdia vrátane zahraničných výskumníkov, modernizácia existujúcich priestorov alebo nové priestory pre praktickú výučbu v profesijných bakalárskych študijných programoch, obnova existujúcich alebo vybudovanie nových priestorov interiérových zariadení, debarierizácia a moderná digitalizácia budov.</p> <p>b) prostredníctvom programu rozvoja vysokých škôl sa podporí projektový manažment a vyvolané investície spájania vysokých škôl. Po schválení cestovnej mapy a v závislosti od jej realizovateľnosti a ambicióznosti, ako aj zdôvodnenia potrebných investícií a zabezpečenia ich ďalšej udržateľnosti, bude jej súčasťou aj investičný plán viazaný na postup spájania celkov</p> |

|    |  |      |   |  |       |   |        |             |      |  |
|----|--|------|---|--|-------|---|--------|-------------|------|--|
|    |  |      |   |  |       |   |        |             |      | vysokých škôl.   |
| 10 | 8 – Zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl – Investícia 1: podpora pri strategickom rozvoji vysokých škôl | Cieľ | Zrekonštruovaná plocha vysokých škôl a internátov s úsporou primárnej energie vyššou ako 30% (v m2) |  | Počet | 0 | 262647 | 2. štvrťrok | 2026 | Zámerom je dosiahnuť 291 830 m2, ale najmenej 262 647 m2 zrekonštruovanej plochy vysokých škôl a internátov s úsporou primárnej energie vyššou ako 30%, ktorá sa bude monitorovať formou energetických certifikátov. |